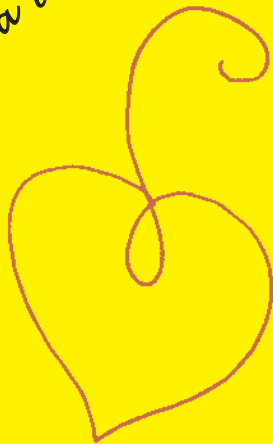

Brukare och närstående bemöts på ett respektfullt sätt och har inflytande i planering och utformning av stöd och insatser

Ökad livskvalitet genom ett varierat och anpassat stöd och individuella insatser med rätt och god kvalitet

Kommunen förfogar över god och mångsidig kompetens och nödvändiga kunskaper och färdigheter för att ge service, vård och omsorg av rätt och god kvalitet och säkerhet

Samhälleliga förutsättningar skapas för en god hälsa på lika villkor för alla medborgare i Östersund

Plan för vård och omsorg

Inriktningsmål och strategier

ÖSTERSUNDS KOMMUN

ÖSTERSUND

Beslutad av kommunfullmäktige 15 mars 2006

INNEHÅLL

INLEDNING	1
Målgrupp	
Utarbetande av en ny plan för vård och omsorgspolitiken i Östersunds kommun	
PRIORITERADE STRATEGISKA UTVECKLINGSOMRÅDEN	
TILLGÅNG/TILLGÄNGLIGHET	2
Inriktningsmål	
Strategi:	
Tillgänglig för alla	
Utveckla boendet	
Utveckla olika former av insatser	
Uppsökande verksamhet	
Utveckla stödet till närstående	
Ökad jämställdhet	
Främja mångfald	
Uthållighet i miljöarbetet	
BEMÖTANDE OCH INFLYTANDE	5
Inriktningsmål	
Strategi:	
Utveckla former för dialog	
Utveckla samverkan och bygga nätverk	
KULTUR, FRITID OCH FOLKHÄLSA	6
Inriktningsmål	
Strategi:	
Utveckla det förebyggande arbetet	
Utveckla mötesplatser	
Meningsfullhet och gemenskap	
Kultur, fritid och fysisk aktivitet ger bättre hälsa	
KOMPETENS	8
Inriktningsmål	
Strategi:	
Kompetens, kvalitet och kontinuitet	
UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING	8
Bil 1 Internationella mål som styr vård- och omsorgspolitiken, svensk lagstiftning och nationella mål samt lokala styrdokument	
Bil 2 Förtydligande av kommunens ansvar	
Bil 3 Förtydligande av begrepp	
Bil 4 Mål- och styrkedja i Östersunds kommun	

INRIKTNINGSMÅL

TILLGÅNG/TILLGÄNGLIGHET
Medborgare i behov av vård och omsorg får ökad livskvalitet genom ett varierat och anpassat stöd och individuella insatser med rätt och god kvalitet.

Östersunds kommun är tillgänglig och medborgare har kunskap om vilken form av stöd och typ av insatser som erbjuds.

BEMÖTANDE OCH INFLYTANDE
Brukare och närstående bemöts på ett respektfullt sätt och har inflytande i planering och utformning av stöd och insatser.

Representanter för föreningar/organisationer bemöts på ett respektfullt sätt och har inflytande i planering av verksamheten.

KULTUR, FRITID OCH FOLKHÄLSA
Samhälleliga förutsättningar skapas för en god hälsa på lika villkor för alla medborgare i Östersund.

KOMPETENS
Kommunen förfogar över god och mångsidig kompetens och nödvändiga kunskaper och färdigheter för att ge service, vård och omsorg av rätt och god kvalitet och säkerhet.

Plan för vård och omsorg

INLEDNING

Vad är det som gör att människor tycker att de har ett bra liv?

Undersökningar¹ visar att trygg ekonomi, god hälsa och ett bra socialt nätverk är faktorer som är viktiga och ger livskvalitet. Vi lever längre, arbetar kortare tid och får fler friska år än om man jämför med hur det var för hundra år sedan. I en nära framtid går vi in i ett samhälle med fler äldre och färre yngre i befolkningen. Detta kommer med all säkerhet att medföra helt nya krav på hur vi utformar vård- och omsorgspolitiken och dess roll i samhällsplaneringen blir allt viktigare.

Utgångspunkten för det framtida samhället är en humanistisk människosyn med alla människors lika värde. I en humanistisk människosyn framhålls människors ansvar och rätt till integritet, självbestämmande, jämlika levnadsvillkor samt meningsfull tillvaro och delaktighet i samhället. Det är en kommunal angelägenhet att alla medborgare kan delta i gemenskapen inom alla samhällsområden. Samhället behöver bli mer tillgängligt när det gäller service, aktiviteter, information och dokumentation. Individens behov ska ligga till grund för samhällsplaneringen och resurserna ska användas på sådant sätt att varje individ ges möjlighet att vara delaktig. På så sätt främjas jämlikhet i levnadsvillkor och delaktighet i samhällslivet även för personer med funktionshinder. Mångfalden av kunskaper och erfarenheter berikar ett samhälle och politiken behöver byggas utifrån denna kunskap.

Personer över 65 år lever idag ett mycket mer rikt och aktivt liv än tidigare generationer. Många deltar i förenings- och kulturlivet och utövar regelbunden motion vilket medför en bättre hälsa och ett större välbefinnande. Undersökningar visar att för personer över 45 år har hälsan bara blivit bättre men inte för personer under 45 år. Detta talar för att folkhälsoarbetet är mycket viktigt för att förebygga framtida sjukdomar och ett ökat behov av vård och omsorg.

Målgrupp

Målgrupp för planen är personer med behov av service, vård och omsorg som bor eller vistas i Östersunds kommun.

Utarbetande av en ny plan för vård- och omsorgspolitiken i Östersunds kommun

Kommunfullmäktige har antagit en vision för Östersunds kommun:

”Ett demokratiskt, socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart Östersund”.

Som ett led i att ta ett steg närmare visionen beslutade kommunfullmäktige om projektdirektiv för en ny plan för vård- och omsorgsverksamheten. Projektdirektiven antogs den 28 april 2005 § 79. Fullmäktiges kvalitetspolicy anger fyra utvecklingsområden som ska finnas i alla planer: tillgång/tillgänglighet, bemötande, inflytande och kompetens. Planerna innehåller inriktningsmål och övergripande strategier och utifrån varje plan får sedan bedömas om fler områden behöver tillföras. Inför arbetet med den nya vård- och omsorgsplanen tillsatte fullmäktige en beredning som haft stöd från en projektgrupp. En remissomgång har genomförts och träff med en referensgrupp samt ett allmänt möte.

1. ”Äldrepolitik för framtiden – 100 steg till trygghet och utveckling med en åldrande befolkning” SOU 2003:91

Denna plan är ett mål- och styrdokument för kommunfullmäktige och anger fullmäktiges prioritering av inriktningsmål och övergripande strategier de närmaste åren. Beredningen föreslår fyra utvecklingsområden;

- Tillgång/tillgänglighet, Bemötande/Inflytande, Kultur/Fritid/Folkhälsa samt Kompetens.

Vård- och omsorgspolitiken styrs utifrån en mängd antagna styrdokument internationellt och nationellt. Dessa dokument finns mer utförligt redovisade i bilaga 1.

- WHO "Hälsa 21"
- FN:s standardregler om delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning
- Strategiskt mål inom Europeiska unionen
- Svensk lagstiftning
- Nationella målområden för folkhälsan (prop 2002/2003:35)
- Nationell handlingsplan för äldrepolitiken (prop 1997/98:113)
- Nationell handlingsplan för handikappolitiken (1999/2000:SoU 14)
- Nationell handlingsplan för hälso- och sjukvården (prop 1999/2000:149)
- Lokala styrdokument.

Prioriterade strategiska utvecklingsområden

Tillgång/Tillgänglighet

Inriktningsmål

Medborgare i behov av vård och omsorg får ökad livskvalitet genom ett varierat och anpassat stöd och individuella insatser med rätt och god kvalitet.

Östersunds kommun är tillgänglig och medborgare har kunskap om vilken form av stöd och typ av insatser som erbjuds.

STRATEGI

• Tillgänglig för alla

Kommunen ansvarar för att all kommunal service är tillgänglig för kommunens medborgare och kommunens institutioner, anläggningar och lokaler ska utformas och anpassas så att alla har god tillgänglighet. Tillgängligheten vid fritids- och kulturarrangemang i samhället ska öka för personer med funktionshinder. Alla medborgare med behov av vård och omsorg ska ges möjlighet till individuellt anpassade insatser i första hand i det egna hemmet. Antal äldre ökar och medellivslängden ökar vilket på sikt kan medföra ett ökat vård- och omsorgsbehov. I ett perspektiv där resurserna inte ökar i samma takt som behoven måste verksamheten ständigt arbeta med att göra rätt saker på rätt sätt till rätt kostnad.

Alla ska kunna åldras i trygghet med bibehållen integritet, kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag, bemötas med respekt samt ha tillgång till god vård och omsorg. Kommunen ska bli bättre på att beakta personer med funktionshinder och äldres behov i samhällsplaneringen, speciellt när det gäller boende, kommunikationer och den fysiska miljön. Likaså ska kommunen ansvara för den kommunala

servicen och för att annan samhällsservice ska bli tillgänglig. Arbetet med att ge ökad tillgänglighet till vård och service ska ske genom samverkan.

Kommunen ska ha kännedom om verksamheten hos andra myndigheter och huvudmän så att medborgare med behov av vård och omsorg kommer till rätt instans inom rimlig tid. Kvaliteten på informationen ska förbättras och tjäna allmänhetens intressen och därför vara korrekt, relevant och begriplig.

• **Utveckla boendet**

Kommunen ska verka för att öka den fysiska tillgängligheten för alla boende i alla bostäder i kommunen. Vid ny- och ombyggnad ska bostäderna utformas med god tillgänglighet, skapa trygghet och främja gemenskap. Så kallat *särskilt boende och bostäder med särskild service för barn, ungdom och vuxna* ska finnas och erbjuda självständighet, service och integritet i det egna boendet. Kommunen ska kunna erbjuda variation i utformningen av boende och när det gäller särskilt boende ska kommunen sträva efter en geografisk spridning. Dessa boenden ska integreras i det ordinära bostadsbeståndet.

• **Utveckla olika former av insatser**

Kommunen ska ständigt utveckla olika former av insatser för att säkra att insatserna är individuellt anpassade med god och rätt kvalitet. När kommunen bedömer en insats är det viktigt att ge individen utrymme att själv bestämma och ta ansvar. Insatserna ska i första hand vara stödjande. Kommunen ska fortsätta att utveckla insatser som; *Hemtjänst, hemsjukvård och individuella service- och omvårdnadsinsatser*. Insatser ska inriktas på att tillvarata och stödja den enskildes resurser och kompensera funktionshinder hos den enskilde.

Rehabilitering/habilitering

Rehabilitering/habilitering ska leda till stärkt självkänsla och ökat oberoende i vardagliga sysslor och aktiviteter i boendet samt i övrigt främja sociala kontakter och intressen.

Korttidsomsorg/korttidsvistelse

Äldre ska erbjudas särskilda insatser i form av korttidsomsorg för att höja livskvaliteten och stärka förmågan att klara sig själv. Insatsen ska göra det möjligt för den enskilde att bo kvar hemma samt underlätta för närstående. Korttidsvistelse enligt LSS ska erbjudas barn, ungdomar och vuxna för miljöombyte och rekreation. Insatsen gör det möjligt för närstående att få avlösning.

Arbete och daglig verksamhet

Personer med funktionshinder i yrkesverksam ålder ska få förutsättningar och stimulans att arbeta. Kommunen ska också utveckla dagverksamheten för äldre i syfte att underlätta för den enskilde att bo hemma och få social samvaro med andra.

Kommunikationer

Kommunen ska verka för att den ordinarie kollektivtrafiken i högre grad anpassas till personer med funktionshinder i syfte att ge den enskilde bättre förutsättningar att resa på egen hand. Färdtjänsten ska skapa möjligheter för den enskilde att mer aktivt delta i samhällslivet.

Kultur- och fritidsaktiviteter

Det allmänna utbudet av kultur och fritid ska bli mer tillgängligt för alla människor och utformas med hänsyn till olika behov.

Frivilliginsatser

Enskilda, föreningar, kooperativ och organisationer ska stödjas att ta mer aktiv del i insatser till äldre och personer med funktionshinder som ett komplement till kommunens verksamhet.

• Uppsökande verksamhet

Kommunen ska bedriva uppsökande verksamhet i samverkan med landstinget. Målet med den uppsökande verksamheten är att bevara/förbättra hälsan genom hälsofrämjande och förebyggande insatser och bibehålla förmågan till att fungera aktivt och självständigt så länge som möjligt. Insatser i ett tidigt skede kan förhindra sjukdom och ett ökat vårdbehov senare i livet.

• Utveckla stödet till närstående

Kommunen sätter stort värde på de insatser närstående utför. Stödet till närstående ska utvecklas och en ökad satsning ska göras för att underlätta vardagen och ge ökad livskvalitet. Avlösning och information till denna grupp ska förbättras i syfte att ge dem ett bättre stöd och kunskap om vad kommunen kan erbjuda. Stödet till närstående ska anpassas utifrån individuella behov.

• Ökad jämställdhet

Jämställdhet handlar om rättvisa mellan kvinnor och män, om demokrati och om att värdera kvinnor och män lika samt att kvinnor och män har samma förutsättningar att verka i samhället. Kommunen ska i all sin verksamhet verka för att öka medvetenheten om vikten av jämställdhet och ge kvinnor, män, flickor och pojkar samma förutsättningar. Kommunen ska särskilt uppmärksamma att verksamheten har ett genderperspektiv².

• Främja mångfald

Diskriminering och utanförskap undergräver människors möjligheter till inflytande och delaktighet i samhällsutvecklingen. För att uppnå delaktighet i samhället är det nödvändigt att skapa ett integrerat samhälle som präglas av jämlikhet, respekt och samförstånd mellan människor av olika etnisk, kulturell, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning eller könstillhörighet. Kontakter med företag, organisationer och människor i andra länder ska stimuleras. Via nätverk ska kommunen skaffa kunskap om hur andra länder arbetar och hitta nya lösningar som utvecklar verksamheten. Kunskapen om kulturella skillnader ska öka i syfte att ge medborgare med utländsk bakgrund rätt vård och omsorg.

• Ett uthålligt miljöarbete

Uthållighet i miljöarbetet är en förutsättning för att säkra sunda och goda miljöer för medborgarna. Inom vård- och omsorgsverksamheten omsätts många produkter där ett stort antal innehåller kemikalier och ämnen som inte bryts ner i naturen på ett naturligt sätt. Vid upphandling av varor, produkter och verksamhet ska alltid miljöaspekten beaktas för att säkra den yttre miljön likväl som den inre miljön för brukarna. Kommunens personal ska kontinuerligt erhålla utbildning inom miljöområdet.

2. Kvinnligt och manligt perspektiv

Bemötande och Inflytande

Inriktningsmål

Brukare och närstående bemöts på ett respektfullt sätt och har inflytande i planering och utformning av stöd och insatser.

Representanter för föreningar/organisationer bemöts på ett respektfullt sätt och har inflytande i planering av verksamheten.

STRATEGI

• Utveckla former för dialog

I Sverige har undersökningar³ visat att de flesta äldre människor anser sig bli väl bemötta i det dagliga livet. För personer med funktionshinder däremot visar Bemötandeutredningen⁴ att den enskildes ställning behöver stärkas för att främja jämlikhet i levnadsvillkor och uppnå full delaktighet i samhällslivet.

Kommunen ska ständigt utveckla den lokala demokratin genom nya former för dialog med medborgarna. Detta bidrar till att aktivt skapa en social trygghet för människor. Medborgare ska känna delaktighet och ha inflytande över det stöd och de insatser som kommunen erbjuder. Dialogen är viktig för att kommunens mål inom vård- och omsorgsområdet ska uppnås. Formerna för dialog ska utvecklas och medborgare ska uppleva att kommunen tar tillvara deras synpunkter och förslag till utveckling av verksamheten. I möten med barn, unga och vuxna ska alltid individens egna upplevelser respekteras. Personalen ska kontinuerligt utbildas och informeras för att kvalitetssäkra att brukarna i alla lägen bemöts med respekt. Kommunen har under många år utvecklat olika former för dialog med olika medborgargrupper och idag finns flera formella och informella forum för dialog och inflytande.

Medborgare ska uppleva att de får ett bra bemötande vilket innebär att kommunens företrädare alltid ska visa respekt för individens önskemål. Personalen ska vara professionell i bemötande med brukarna och ha förmåga att anpassa till respektive brukare i varje situation. Diskussioner om attityder ska alltid hållas levande.

Kommunen ska arbeta aktivt för att ge medborgare delaktighet och inflytande, i grupp och individuellt. Detta ska bland annat ske genom att utveckla nuvarande kvalitetssystem för klagomål där medborgarna ges möjlighet att lämna synpunkter. Synpunkterna utreds och åtgärder ska vidtas vid behov.

• Utveckla samverkan och bygga nätverk

Kommunen samverkar idag med många samhällsaktörer, inklusive ideella föreningar, organisationer, grupper och nätverk. Samverkan sker både på ett informellt och ett formellt plan samt internt och externt. Samverkan ska ständigt utvecklas med fokus på brukarperspektivet. Samverkan mellan vårdgivare ska öka. Genom samverkan ökar kunskapen om varandras verksamheter och möjligheter till utveckling. Det skapar också en känsla av samhörighet och ger en samsyn som säkrar en bättre livskvalitet för medborgarna.

Samverkan med landstinget inom vård- och omsorg i närområdet behöver ständigt utvecklas för att möta framtidens behov. Syftet med samverkan i närvårdsområdet är *”att erbjuda en trygg och säker vård, hälsofrämjande och förebyggande aktiviteter*

3. ”Äldrepolitik för framtiden - 100 steg till trygghet och utveckling med en åldrande befolkning” SOU 2003:91

4. Slutbetänkande - Utredning om bemötande av personer med funktionshinder, SOU 1999:21

genom samverkan och optimalt nyttjande av resurserna till alla som bor och vistas i Östersunds kommun så att de upplever en hög livskvalitet”⁵. Utifrån en tydlig ansvarsfördelning ska alla anställda vidta nödvändiga åtgärder som är till nytta för medborgarna och vid behov hjälpa den enskilde till rätt instans.

Samverkan med frivilligorganisationer och den enskilde bör utvecklas avseende volontärverksamheten som är ett komplement till den kommunala verksamheten. Likaså ska samverkan med andra kommuner ske, i syfte att utveckla verksamheten genom jämförelser kommuner emellan.

Kommunen ska medverka till utveckling av nätverk i syfte att utveckla vård- och omsorgsverksamheten. På så sätt kan kommunen ta tillvara de möjligheter som internationalisering, EU-medlemskap och mångkulturellt perspektiv erbjuder. Kvalitet i vård- och omsorgsverksamheten ska bidra till att människor vill leva och bo i Östersund.

Kultur, fritid och folkhälsa

Inriktningsmål

Samhälleliga förutsättningar skapas för en god hälsa på lika villkor för alla medborgare i Östersund.

STRATEGI

• Utveckla det förebyggande arbetet

Det övergripande målet för folkhälsan är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Utifrån de nationella målområdena har kommunfullmäktige prioriterat följande områden inom folkhälsoarbetet: delaktighet och inflytande i samhället, trygga och goda uppväxtvillkor, ökad fysisk aktivitet, minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande. Barn, ungdomar och äldre är prioriterade grupper. För gruppen äldre prioriteras målområdena delaktighet och inflytande i samhället, sunda och säkra miljöer och produkter, ökad fysisk aktivitet och goda matvanor och säkra livsmedel⁶. I det förebyggande arbetet ska förekomst av våld och hot mot kvinnor särskilt uppmärksammas. Frivilligorganisationernas förebyggande arbete utgör ett värdefullt komplement till den kommunala verksamheten.

För att klara framtida behov ska det förebyggande arbetet prioriteras och utvecklas i alla led. Kommunen måste aktivt delta och vidta åtgärder i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Det är i de dagliga mötena med brukarna som den största effekten av förebyggande insatser skapas. Verksamheten ska aktivt utveckla ett förhållnings-sätt som stödjer den enskilde att mobilisera egna hälsoresurser.

Utgångspunkten ska vara att stödja och väcka individens intresse för sina egna resurser samt uppmuntra till egen problemlösning och eget handlande.

5. Verksamhetsplan 2005-2006 Närvård, Jämtlands läns landsting, framtagen i samverkan mellan länets kommuner och primärvården

6. Folkhälsopolitisk rapport 2005, Statens Folkhälsoinstitut och beslut i vård- och omsorgsnämnden, 2006-01-24§1

Foto: Tommy Andersson

• Utveckla mötesplatser

Människor har behov av att kommunicera. Mötesplatser finns överallt i samhället där möten mellan människor sker. Föreningar driver mötesplatser idag för närboende och egna medlemmar. Kommunen ska ständigt verka för att utveckla mötesplatser som ett medel för att stärka social samvaro och delaktighet i samhällslivet.

• Meningsfullhet och gemenskap

Människor ska få känna att livet är meningsfullt där den sociala gemenskapen och välbefinnandet utgör viktiga delar. Livskvalitet kan vara möjlighet till sysselsättning, till frisk luft, till promenader, till resor och delaktighet i samhällslivet. Isolering och ensamhet, som ej är självvald, är problem för många av våra brukare. Kommunen ska underlätta social gemenskap och samvaro med familj, vänner och i föreningsliv.

• Kultur/fritid och fysisk aktivitet ger bättre hälsa

Folkhälsoarbetet behöver förstärkas och en del i detta arbete är att ge möjlighet till delaktighet i kulturlivet och eget skapande. Kulturella upplevelser bidrar till att utveckla människornas kompetens, livskvalitet och välbefinnande och är därför hälsofrämjande. Kommunen ska verka för att kultur utgör en aktiv del i vård- och omsorgsverksamheten.

En innehållsrik fritid, fysisk aktivitet och goda matvanor är några förutsättningar för en god hälsoutveckling under hela livet. Kommunen ska ge möjlighet till ökad fysisk aktivitet för hela befolkningen och uppmuntra till motion. I sitt kvalitetsarbete ska verksamheten arbeta med att stimulera brukarna till goda matvanor och erbjuda dem livsmedel med hög kvalitet.

Kompetens

Inriktningsmål

Kommunen förfogar över god och mångsidig kompetens och nödvändiga kunskaper och färdigheter för att ge service, vård och omsorg av rätt och god kvalitet och säkerhet.

STRATEGI

• Kompetens, kvalitet och kontinuitet

Kommunen ska bedriva en aktiv personalpolitik för att få rätt och god kvalitet i verksamheten. Verksamhetens status ska höjas för att göra arbetena mer attraktiva och säkra kvaliteten inom verksamheten. Detta ska ske genom ett strategiskt långsiktigt arbete för att rekrytera personal, att rätt kompetens rekryteras till ledningsfunktioner samt krav på utbildning och kontinuerlig fortbildning av personal. Samverkan med Forsknings- och utvecklingsenheter, universitet och högskolor ska utvecklas i syfte att ta del av den kunskap som forskningen ger som ett led att utveckla vård och omsorgs-verksamheten. Personal ska stimuleras till att ta del av och tillämpa ny kunskap inom verksamhetsområdet. Personalen ska även stimuleras till att starta, medverka i och/eller bedriva utvecklingsarbete och forskning.

Kontinuitet i verksamheten ska säkras. Det ska ske genom personkontinuitet - som innebär att brukaren känner den som ger stödet. Det ska också ske genom omsorgskontinuitet – att den enskilde får insatser utförda enligt överenskommelse oavsett vem som utför dem. En tredje faktor är tidskontinuitet - att den enskilde får hjälp de tider och i den omfattning som står i beslutet om insatser.

Uppföljning och utvärdering

Kommunfullmäktige följer upp inriktningsmålen i planerna och fastställer årligen en utvärderingsplan. När årsbudget upprättas görs en prioritering av inriktningsmål (anger riktning) och mer konkreta effektmål (ska kunna mätas) formuleras utifrån inriktningsmålen. Effektmålen följs upp och utvärderas löpande under året och redovisas i samband med budgetuppföljningarna och bokslutet. Utvärderingar enligt antagen utvärderingsplan redovisas för fullmäktige en gång per år.

Nämnderna kan förtydliga vad som ska göras utifrån planerna genom att utarbeta mer konkreta program som utgår från strategiområdena. Verksamheten/enheterna utarbetar handlingsplaner med konkreta aktiviteter i syfte att uppnå fastställda effektmål (se bilaga Mål- och styrkedja).

Internationella mål som styr vård- och omsorgspolitiken

Vård- och omsorgspolitiken styrs utifrån en mängd antagna styrdokument internationellt och nationellt. Nedan beskrivs vilka dokument som är aktuella.

WHO "Hälsa 21"

1998 antog WHO:s regionalkommitté för Europa (där Sverige ingår) reviderade mål för hälsa för alla:

- Till år 2020 ska människor över 65 år ha fortsatta möjligheter att kunna njuta av god hälsa och delta aktivt i samhällslivet
- För 65-åringar bör den förväntade återstående medellivslängden, liksom förväntad återstående livstid utan funktionshinder, öka med minst 20 %
- Andelen 80-åringar som har tillräckligt god hälsa för att bo i en hemmiljö som tillåter och ger dem möjlighet att behålla sitt oberoende, sin självkänsla och sin plats i samhället, bör öka med minst 50 %.

FN:s standardregler om delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning

1993 antog FN:s generalförsamling standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning jämlikhet och delaktighet. De förutsättningar som anges är – ökad medvetenhet, medicinsk vård och behandling, rehabilitering och stöd och service. Huvudområdena är – tillgänglighet, utbildning, arbete, ekonomisk och social trygghet, familjeliv och personlig integritet, kultur, rekreation och idrott samt religion.

Strategiskt mål inom Europeiska unionen

På toppmötet i Lissabon i mars 2000 antog EU ett nytt strategiskt mål; "Att bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning". Målet som EU-länderna har ställt upp är ambitiöst, inom tio år, dvs år 2010, ska unionen vara världens snabbast växande ekonomi med full sysselsättning och hållbar utveckling. Lika viktigt är att den europeiska modellen med solidariska välfärdssystem utvecklas och att fattigdom bekämpas.

Svensk lagstiftning och nationella mål

Svensk lagstiftning

Ett antal lagar och förordningar styr arbetet inom vård- och omsorgsverksamheten: de viktigaste lagarna är sekretesslagen (SkrL), socialtjänstlagen (SoL), lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

Nationella målområden för folkhälsan (prop 2002/2003:35)

För att uppnå det nationella folkhälsomålet – Att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen – har regeringen identifierat elva målområden för folkhälsoarbetet.

Nationell handlingsplan för äldrepolitiken (prop 1997/98:113)

Den nationella handlingsplanen för äldrepolitiken lägger fast tre huvudprinciper för äldrepolitiken: Att den ska vara demokratiskt styrd genom folkvalda församlingar, att den ska vara solidariskt finansierad genom skattemedel och att den ska vara tillgänglig efter behov, inte efter köpkraft.

Bilaga 1

Planen anger också mål och inriktning för den framtida äldrepolitiken. Äldre ska kunna åldras i trygghet med bibehållet oberoende, kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag, bemötas med respekt samt ha tillgång till god vård och omsorg.

Nationell handlingsplan för handikappolitiken (1999/2000:SoU 14)

Riksdagen godkände i maj 2000 en nationell handlingsplan för handikappolitiken – Från patient till medborgare - och som gäller fram till år 2010. De nationella målen är:

- en samhällsgemenskap med mångfald som grund
- att samhället utformas så att människor med funktionshinder i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet
- jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionshinder.

De prioriterade arbetsområdena är – förbättra bemötande, skapa ett tillgängligt samhälle och se till att handikapperspektivet genomsyrar alla samhällssektorer.

Nationell handlingsplan för hälso- och sjukvården (prop 1999/2000:149)

Den nationella handlingsplanen för hälso- och sjukvården poängterar ett antal områden som är viktiga att fokusera på de närmaste åren, nämligen:

- primärvården i landsting och kommuner ska utgöra en väl fungerande bas i hälso- och sjukvård
 - äldre ska få en bättre hälso- och sjukvård genom ett bättre medicinskt omhändertagande.
- Det bör skapas förutsättningar för såväl medicinska insatser som omvårdnad och rehabilitering i särskilt boende och i hemsjukvården
- samverkan mellan kommun och landsting ska utvecklas så att alla brukare får vård på rätt vårdnivå
 - barn, ungdomar och äldre med psykisk ohälsa ska få tidigare och bättre stöd och
 - personer med funktionshinder ska få ett stärkt stöd.

Lokala styrdokument

Förutom "Plan för vård- och omsorg i Östersunds kommun" har kommunfullmäktige antagit ett antal mål- och styrdokument som omfattar all kommunal verksamhet: t ex tillväxtprogram, demokrati rapport, jämställdhetspolicy samt prioriterade målområden för folkhälsoarbetet.

Förtydligande av kommunens ansvar

Kommunens ansvar för socialtjänsten

I socialtjänstlagens 2 kap. 1§ regleras det kommunala ansvaret. Här anges att kommunen ansvarar för att det tillhandahålls sociala tjänster för den som bor i kommunen och även för andra som vistas där. Detta innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän. Till socialnämndens och i Östersund även vård- och omsorgsnämndens uppgifter hör också att göra sig väl förtrogen med medborgarnas levnadsvillkor i kommunen, att medverka i samhällsplanering, samarbeta med berörda intressenter, informera om socialtjänsten samt bedriva uppsökande verksamhet etc. De insatser som bedrivs inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet och det ska finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Socialtjänsten bör genom hemtjänst, dagverksamhet eller andra liknande sociala tjänster underlätta för den enskilde att bo hemma och ha kontakt med andra. Kommunen har även skyldighet att inrätta särskilt boende för äldre människor och för personer med funktionshinder som möter betydande svårigheter i sin livsföring.

Kommunens ansvar för hälso- och sjukvård

Kommunen ansvarar för hälso- och sjukvård i särskilda boenden och bostad med särskild service för barn, ungdomar och vuxna. Ansvaret omfattar även de personer som bor i ordinärt boende och som har en diagnos eller ett funktionshinder som medför stor olägenhet för den enskilde att besöka hälsocentralen samt de personer som har behov av att få enklare dagliga sjukvårdsinsatser utförda i hemmet. Kommunen ansvarar även för hemrehabilitering det vill säga bedömning, behandling och träning i hemmet och dess närmiljö. Hälso- och sjukvårdsansvaret omfattar de insatser som sjuksköterska, distriktssköterska, arbetsterapeut eller sjukgymnast ansvarar för. Hälso- och sjukvårdsinsatserna utförs till stor del även av övrig vård- och omsorgspersonal. Läkarsatser ansvarar landstinget för. För att få en samlad kompetens runt brukaren är den kommunala hälso- och sjukvården integrerad med hemtjänst och omsorg. Kommunens hälso- och sjukvård ska ges med god kvalitet och säkerhet.

Kommunens ansvar för stöd och service till vissa funktionshindrade

Till kommunens uppgifter hör att löpande följa upp vilka som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS § 15) och vad deras behov av stöd och service är. Lagen omfattar inte alla personer med funktionshinder. För att få ta del av insatserna måste man tillhöra LSS personkrets. Kommunen ska arbeta för att personer som omfattas av personkretsen får sina behov tillgodosedda och informera om mål och medel för verksamheten. Verksamheten ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet. Målet ska vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra. Till kommunens uppgift hör att medverka till att personer som omfattas av personkretsen får tillgång till arbete eller studier. Det är också kommunens skyldighet att arbeta för att det allmänna fritids- och kulturutbudet blir tillgängligt för personer som omfattas av personkretsen. Kommunen ska anmäla till överförmyndaren dels när en person som omfattas av personkretsen kan antas behöva förmyndare, förvaltare eller god man, dels när ett förmyndarskap, förvaltarskap eller godmanskap bör kunna upphöra. Kommunen ska också samverka med organisationer som företräder människor med omfattande funktionshinder. Personer som ingår i personkretsen har samma rätt som andra till vård och stöd enligt annan lagstiftning till exempel socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen.

Förtydligande av begrepp

Begrepp

Inriktningsmål

Strategier

Effektmål

Rätt kvalitet

God kvalitet

Folkhälsoarbete

Hälsofrämjande arbete

Ordinärt boende

Särskilt boende

Bostad med särskild service för barn och ungdomar (LSS)

Bostad med särskild service för vuxna (LSS)

Hemtjänst

Hemsjukvård

Hemrehabilitering

Närvård

Funktionshinder

Genderperspektiv

Volontärverksamhet

Förklaring

Mål som anger riktning och ett framtida önskvärt tillstånd - utifrån ett brukarperspektiv

Utvecklingsområden som är prioriterade - nämnder formulerar effektmål utifrån strategiområdena

Mål som kan mätas och avser budgetår

Subjektiv upplevd kvalitet (utifrån beställare, brukare/anhöriga, medborgare)

Objektiv, saklig, mätbar kvalitet (nyckeltal, tid)

Omfattar såväl hälsofrämjande som förebyggande insatser. Dessa kompletterar varandra genom att både satsa på skyddande faktorer, friskfaktorer och riskfaktorer

Hälsofrämjande arbete tar sin utgångspunkt i allt vad som gör att människan mår bra och får behålla och utveckla sin hälsa. Det hälsofrämjande arbetet syftar till att stödja och ge möjligheter till hälsosamma val, med respekt och förståelse för vilka förutsättningar som finns hos den enskilde

Alla boendeformer som inte förutsätter ett beslut om bistånd från kommunen

Individuellt behovsprövat boende som ges med stöd av socialtjänstlagen (SoL) eller Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Boende för barn och ungdomar från Östersund som har omfattande omvårdnadsbehov samt barn och ungdomar från länets ytterkommuner som går i särskola i Östersund (elevhem)

Bostäder i direkt anslutning till personal- och gemensamhetsutrymmet (gruppboende)
Bostäder i närheten av personal- och gemensamhetsutrymmet (serviceboende)

Olika typer av stödinsatser som inriktas på att tillvarata och stödja den enskildes egna resurser samt kompensera funktionshinder

Hälso- och sjukvård som genom kommunens åtagande och ansvar ges i den enskildes bostad eller där den enskilde vistas

Insatser som ges i brukarens hem- och närmiljö i avseende att brukaren ska kunna utveckla/ bibehålla alternativt kunna fördröja försämring av sina funktioner

All vård och omsorg som bedrivs av olika aktörer (exempelvis kommunen, primärvården och delar av länssjukvården) i brukarnas närmiljö

Varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av funktionsförmågan till följd av skada eller sjukdom

Manligt och kvinnligt perspektiv

Frivilliga insatser

Mål- och styrkedja i Östersunds kommun

Östersunds kommun ska kännetecknas av hög kvalitet på all verksamhet. Det förutsätter ett uthålligt arbete med ständiga förbättringar. Inriktningmålen i planerna är bl a utformade utifrån kommunfullmäktiges kvalitetsdimensioner och utgör bl a de områden som ska utvecklas och utvärderas. Östersunds kommun intensifierar arbetet med att minska antal mål och förbättra mål- och styrkedjan genom att göra den tydligare och enklare. De politiska organen formulerar och fastställer mål och verksamheten upprättar strategier och handlingsplaner med åtgärder och aktiviteter.

